

Panorama de la literatura religiosa 2014

per Francesc Torralba

Obres de temàtica bíblica

Miquel Ylla-Català ha publicat, durant aquest any, *Els animals de la Bíblia*, a Mediterrània, amb un extraordinari pròleg de Frederic Raurell. Es tracta d'un text relativament curt, pulcrament escrit, acompanyat d'il·lustracions plenes de sensibilitat. En aquest assaig, Ylla-Català continua la seva exploració personal pel món bíblic iniciada a la dècada dels vuitanta. Primer va publicar *Les plantes de la Bíblia*, després *Els jardins de Déu* i, posteriorment, *L'univers de la Bíblia*. Ara ens regala un text molt pedagògic que ens ajuda a comprendre el bestiari simbòlic del llibre dels llibres. Una guia indispensable per a entreveure la riquesa natural que atesora l'univers judeocristià.

És especialment interessant el llibre coordinat per Armand Puig, degà-president de la Facultat de Teologia de Catalunya, *Claus de lectura de la Bíblia (IV). La violència a l'Antic Testament*, que inclou textos del coordinador mateix i de Jaume Angelats, Jordi Cervera, Joan Ferrer, Jordi Latorre, Joan-Ramon Marín i Francesc Ramis. En aquest llibre breu que, a la vegada, és un recull de conferències, s'analitza una de les qüestions més àrdues del monoteisme d'arrel bíblica, la violència en les seves diferents formes. El llibre, editat per la Fundació Joan Maragall i l'editorial Cruïlla, exposa que, més enllà dels tòpics, el Déu d'Abraham és un Déu de pau. Escriu Armand Puig: «És el Déu de la pau el qui cura les ferides de la violència —pensada, programada o realitzada— i instaura un món de pau i de concòrdia. L'afecte del paradís s'imposa. L'aliança exclou ara, positivament, tot regust d'agressió i aniquilació de Déu i de l'home» (pàg. 10).

Assaigs de pensament

Dins el marc de la Facultat de Filosofia de la Universitat Ramon Llull, Joan Rigol ha publicat la seva tesi doctoral sobre el filòsof francès Gabriel Marcel (1889-1973). L'obra, que té com a títol *L'amor més enllà de la mort en l'obra filosòfica de Gabriel Marcel*, és una rigorosa intro-

ducció al seu pensament a partir dels textos originals. L'autor, que també és doctor en teologia amb una tesi sobre Jacques Maritain, investiga la idea d'immortalitat en l'obra del pensador personalista a través d'una profunda anàlisi del concepte de més enllà (*au delà*). Amb voluntat sintètica, tracta de presentar de manera endreçada una obra que té una clara naturalesa assistemàtica i intuïtiva. Escriu Joan Rigol: «Estimar és fruit de la nostra llibertat, és l'expressió més plena de la nostra llibertat, entenent que ser lliure no vol dir només poder escollir; ser lliure vol dir capacitat de crear, de posar petjada personal en les nostres relacions; significa la nostra capacitat d'incidir amorosament en l'interior de la persona estimada» (pàg. 11).

Lluís Duch, antropòleg i monjo de Montserrat, ens ha regalat un altre voluminós treball, *Religión y política*, publicat també a Fragmenta amb el títol *Religió i comunicació*. Es tracta d'una obra densa, exhaustiva i erudita i profundament honesta. L'autor exposa la seva manera particular d'entendre el binomi entre el religiós i el polític i mostra com la pretesa secularització perpetrada en la modernitat no ha extirpat la dimensió religiosa de la persona, encara que sí que ha afeblit greument les institucions religioses. Duch exposa grans autors com Eric Voegelin (1901-1985), Raymond Aron (1905-1983), Jules Monnerot (1908-1995) i, a la vegada, desconstrueix mites de la teologia política com Juan Donoso Cortés (1809-1853) i Carl Schmitt. Un llibre que no deixarà indiferent ningú, ni conservadors, ni progressistes.

En sentit estricte no és una obra de pensament, però és un llibre que fa pensar. Ens referim al petit llibre de converses que ens regala Josep Gil i Ribas, *Per què no vaig a missa*, publicat dins de la col·lecció «Emaús» del Centre de Pastoral Litúrgica. S'hi recull un conjunt de diàlegs sobre les motivacions d'aquest abandó i ofereix un material de reflexió per a qualsevol cristià o cristiana interessat en la vida eclesial. Escriu Gil en el pròleg: «Em fan pànic les comunitats cristianes cofoies, però em fa més basarda una Església que, en nom de

la fidelitat a l'espiritualitat de l'Evangelí, considera que la seva tasca és l'evangelització del món, tot oblidant que Déu estima aquest món i que, perquè l'estima, li ha atorgat una colla de béns que ella, l'Església, hauria de ser capaç de rebre per a fecundar la seva acció evangelitzadora» (pàg. 10).

Durant el 2014 s'ha publicat *L'experiència vèdica* de Raimon Panikkar, el més gruixut de tots els volums de l'obra completa editats per Fragmenta fins al moment present (1.135 pàgines). Es tracta d'una obra enciclopèdica, que conté textos de la tradició vèdica directament traduïts del sànscrit, comentats i interpretats per Raimon Panikkar mateix. El pensador de Tavertet introdueix el lector occidental modern en el significat de l'experiència vèdica i li dona les claus interpretatives per a poder copsar la superació de la dualitat pròpia d'aquesta experiència. És especialment rellevant el conjunt d'índexs que presenta el volum i el glossari de termes en sànscrit. En sentit estricte, no és l'obra més original de Raimon Panikkar, però probablement és la més erudita i enciclopèdica de totes les editades fins ara. L'anomenada experiència vèdica és essencial per a comprendre el sentit de la intuïció cosmoteàndrica de Panikkar, que és el pilar de tota la seva obra.

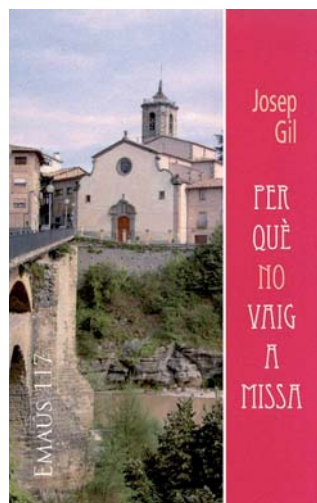
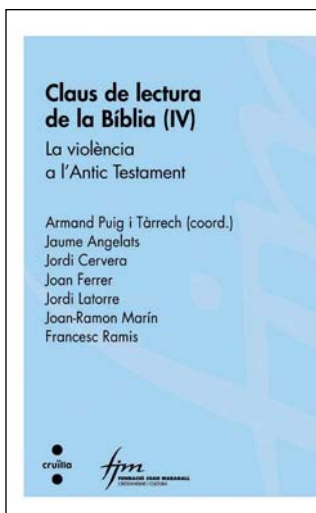
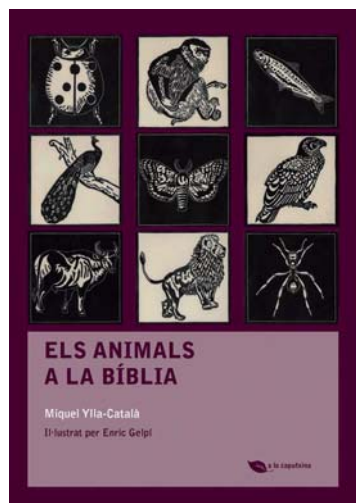
Espiritualitat

El teòleg Ramon Pou i Rius ha publicat a l'editorial Claret *L'Esperit, llavor de l'univers*. L'escrit és un soliloqui, si bé dit en veu alta per si algú el vol escoltar, és

a dir, llegir. Hi manifesta la seva visió de l'univers i de l'existència humana basada en una infraestructura evangèlica. No és cap autobiografia, si bé tot l'escrit té un substrat biogràfic. Parla de l'Esperit en veu baixa i suau per ajudar a superar desequilibris que trastornen. Parla de «l'Esperit que em comunica esperit». Diu l'autor: «No em puc desentendre d'una energia que em transcendeix i que m'atrau, d'una força espiritual que se'm fa experiència íntima.» Sens dubte, és allò que assevera Agustí de Tagaste o d'Hipona quan diu en el seu llibre de les *Confessions*: «Ens has fet per a tu, Senyor, i el nostre cor està inquiet fins que no reposti en tu» (I,1).

El teòleg Joan Planellas ha publicat *Un comentari al Credo* al Centre de Pastoral Litúrgica. D'una manera senzilla i pedagògica, l'autor exposa els articles del Credo i n'explica el significat. Aquest petit opuscle ens permet acostar-nos-hi amb ganes de descobrir-hi la riquesa que conté i, a la vegada, amb profunditat teològica. Cal esmentar, a la vegada, el voluminós llibre de Núria Caldach-Benages, professora d'Antic Testament i d'antropologia bíblica a la Pontifícia Universitat Gregoriana de Roma, que té com a títol *La paraula celebrada. Explicació bíblica de les lectures de tots els diumenges i festes* (493 pàgines). A partir de la seva coneguda trajectòria com a biblista, ofereix lúcides claus per a atansar-se a la Paraula de Déu.

Teodor Suau ha publicat un breu assaig, *Els sacraments en la vida dels deixebles*, dins de la col·lecció «Emaús» del Centre de Pastoral Litúrgica. Es tracta

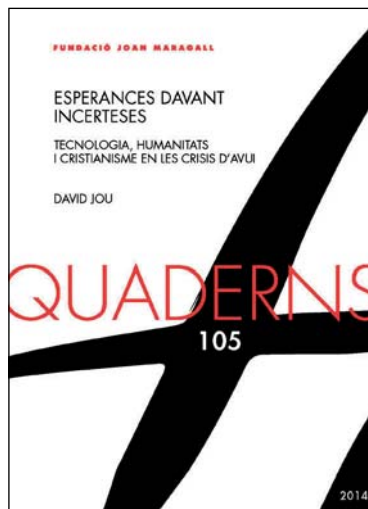
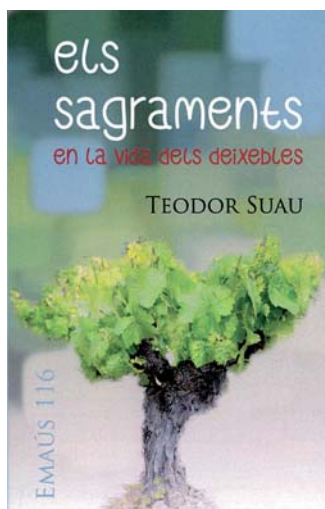
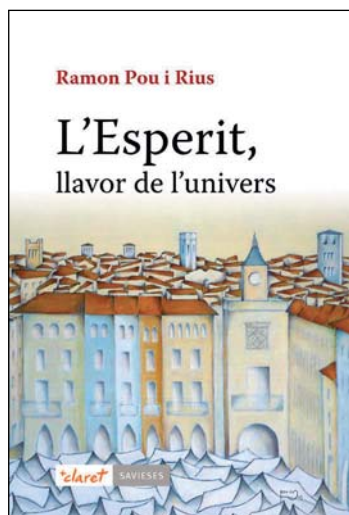
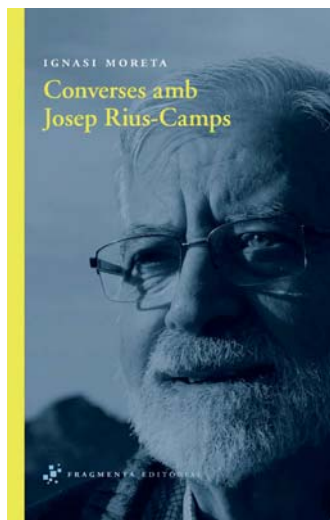
d'una obra breu, molt ben escrita, pedagògica i clarament pastoral. S'hi presenten els sagraments de l'Església conjugant el verb teològic i la pràctica pastoral. Respecte al matrimoni, diu Teodor Suau: «No es fa cap favor a les parelles que volen casar-se quan se'ls amaga la duresa de la vida en l'opció matrimonial. No, evidentment, per fer-los por. De cap manera. Sinó perquè comencin la construcció de la seva casa pairal en les coordenades de la veritat i de la vida: perquè siguin realistes» (pàg. 101). Savi consell!

Calaix de sastre

Dins del conjunt de les revistes que es publiquen periòdicament, destaquem el número 247 de «Qüestions de Vida Cristiana», dirigida per Carles Torner. Està dedicat

íntegrament a la qüestió de la independència i s'exposa la temàtica d'una manera assenyada i argumentada des de diferents enfocaments i punts de vista. Més enllà del soroll mediàtic i la picabaralla política, els autors exposen les seves raons, no sempre coincidents, des d'una actitud de respecte mutu. Es pot llegir en l'editorial: «És en aquest territori, el de les conviccions i les motivacions, el de la recerca ensem de la pau i de la fidelitat, el de l'escolta i el diàleg, que voldríem oferir als lectors i lectores les pàgines que segueixen» (pàg. 6).

Subratllo el doble número de la «Revista Catalana de Teologia» (38/2a i 38/2b), que està dedicat íntegrament a la «Miscel·lània d'Homenatge al professor Dr. Josep Perarnau i Espelt» i que porta com a títol: *E l'Amic digué a l'Amat*. Es tracta d'un recull de treballs de professors

i d'investigadors de Catalunya i de l'estranger que giren al voltant de l'obra de Perarnau i dels grans temes que ha treballat l'estudiós de Lull. Em sembla especialment interessant l'article de J. Requesens i Piquer titulat «L'alegria en Ramon Lull i Raimon Panikkar», que posa en relació els dos pensadors catalans amb més projecció i influència internacional que ha donat la nostra terra. L'edició de la miscel·lània, pulcrament presentada, és obra de Joan Planellas i Barnosell i de Cristina Godoy Fernández.

Especialment valuós és el llibre publicat per Claret i coordinat per Marina Aguilar Mañas i Rosa Coscolla Aisa que té com a títol *L'acció social des de les entitats d'Església. El seu paper en la cohesió social a Catalunya*. El volum recull una sòlida investigació sobre l'aportació que fan les entitats de l'Església a la cohesió social. Es tracta d'un material excel·lent i molt documentat sobre el paper de l'Església en una societat plural com la nostra i marcada per una intensa i extensa crisi econòmica i social.

El Centre de Pastoral Litúrgica de Barcelona ha continuat la seva missió divulgativa donant a conèixer vides de santes i sants de manera amena i pedagògica. Poso l'èmfasi en els títols següents: *Lluïsa Marillac, servidora dels pobres*, obra de Martirià Brugada; *Veremon d'Iratxe, en el camí de Sant Jaume*, escrit per José Antonio X. Pedroarena; *Sant Narcís, el sant de les comarques*, obra d'Àngel Rodríguez, i *Els màrtirs de Barbastre, l'estiu de 1936*, un breu opuscle publicat per Josep Lligadas. És molt valuosa aquesta aportació del Centre de Pastoral Litúrgica i fóra bo que aquests instruments estiguessin a l'abast de les noves fornades per pal·liar la seva oceànica ignorància en matèria religiosa.

Xavier Morlans, professor de la Facultat de Teologia de Catalunya i consultor del Pontifici Consell per a la Nova Evangelització, ha publicat un instrument pedagògic i molt útil per a portar a terme el primer anunci de Crist. El llibre, editat pel Centre de Pastoral Litúrgica, té com a títol *Vine i veuràs. Dotze guions de primer anunci*. Aquests dotze guions, tal com diu l'autor, van començar a prendre forma en les primeres sessions de la proposta que es va anomenar «Tornar a creure», feta a la parròquia barcelonina de Sant Ramon de Penyafort durant la tardor del 2002.

Ignasi Moreta ha publicat a Fragmenta *Converses amb Josep Rius-Camps*, un llibre entrevista que va a fons i ens mostra el pensament, les dèries i les intuïcions d'aquest professor emèrit de la Facultat de Teologia de Catalunya del qual alguns hem gaudit com a docent. Es tracta d'un llibre que permet fer-se una idea de la

vida, l'obra i el pensament d'aquest reconegut bibliista i patròleg que per a molts catalans és un desconegut. A la vegada, el professor Rius-Camps mostra les seves opinions en temes gens fàcils de tractar, amb una gran llibertat d'esperit i de paraula. La llarga conversa acaba amb un alè d'esperança: «El Concili comença a fer forat; tan sols faltava un papa senzill, com el papa Francesc, que ens permetés tornar a respirar l'aire fresc que Joan XXIII va alenar sobre l'Església» (pàg. 248).

El llibre escrit, a quatre mans, per Guillem Turró i Conrad Vilanou no pertany pròpiament a la literatura religiosa, perquè tracta de l'activitat física i de l'esport, però inspirada i potenciada per la Federació de Joves Cristians de Catalunya (1931-1936). Aquest assaig històric i erudit, editat per Claret, té com a títol *La pedagogia esportiva de la Federació de Joves Cristians de Catalunya (1931-1936)* i s'hi recupera un episodi massa oblidat de la història de la pedagogia esportiva del país. Els autors expliquen, amb tota mena de detalls i documentació escrita, com la citada Federació va desenvolupar una activa campanya educativa i va emprar l'esport com a eina evangelitzadora durant els anys de referència. Un assaig que mereix ser llegit i que omple un buit bibliogràfic.

El quadern 105 de la Fundació Joan Maragall té com a títol *Esperances davant d'incerteses. Tecnologia, humanitats i cristianisme en les crisis d'avui* i el seu autor és David Jou Mirabent. Recull la conferència que el professor Jou va exposar solemnement al Palau de la Generalitat amb motiu dels vint-i-cinc anys de la Fundació Joan Maragall el dia 27 de març del 2014. És un escrit programàtic i clar que no solament té com a finalitat articular un lúcid diagnòstic del moment que ens ha tocat viure, sinó formular una terapèutica a partir de les categories bàsiques de l'humanisme cristià. Escriu, en acabar el text: «L'esperança cristiana, doncs, ha de ser mística i profètica, font i comunicació de plenitud de vida, ha de ser crítica i alliberadora —en defensa dels humans, com a esperança humanista— i ha de ser eficaç i innovadora per resoldre els problemes reals, al servei del humans, i obrir noves perspectives, com l'esperança tecnològica» (pàg. 31).

Dins del panorama de la literatura religiosa d'aquest any, cal no oblidar *La fe de cent poetes catalans* (Claret), una obra signada per Joan Carreres i Péra. Es tracta d'un llibre ben singular perquè recull la poesia de temàtica religiosa, espiritual o transcendent d'un centenar de poetes catalans, entre els quals destaquen Salvador Espriu, Joan Maragall, Jacint Verdaguer, Pere Ribot o Climent Forner. És una antologia original i una bona guia de la nostra millor tradició poètica de signe espiritual.